

Metodické a doplňující informace

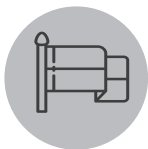
CENY, INFLACE

Míra inflace představuje procentní změnu průměrné hladiny spotřebitelských cen za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců. Vývoj se sleduje prostřednictvím spotřebního koše složeného z vybraných druhů zboží a služeb, tzv. cenových reprezentantů. Jedná se o takové výrobky a služby, které se významnou měrou podílejí na výdajích obyvatelstva a svým rozsahem pokrývají celou sféru spotřeby. Spotřební koš je pravidelně aktualizován. Indexy spotřebitelských cen (životních nákladů) jsou důležitým ukazatelem pro stanovení minimální mzdy, valorizace důchodů nebo např. částek životního minima.

CESTOVNÍ RUCH

Statistika cestovního ruchu poskytuje především údaje o jeho objemu, charakteristikách, výdajích a o přínosech pro národní hospodářství. ČSÚ sleduje jak kapacity a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení, tak cesty českých občanů v ČR i do zahraničí prostřednictvím šetření v náhodně vybraných domácnostech. Za hromadná ubytovací zařízení jsou považována ta s 5 a více pokoji a zároveň s 10 a více lůžky. V počtu hostů a přenocování se nerozlišují důvody ubytování, ale nejsou v něm započtení lidé přechodně ubytovaní za účelem zaměstnání nebo řádného studia. Naproti tomu jsou započtení hosté, kteří podstoupili léčbu v léčebných lázních.

CIZINCI

Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Údaje o cizincích zahrnují osoby s cizím státním občanstvím, které mají v ČR trvalé bydliště, dále cizince s vízy nad 90 dnů a přiznaným azylem, rovněž občany zemí Evropské unie s přechodným pobytem a třetích zemí s dlouhodobým pobytem na území ČR. Zdrojem dat o počtu a struktuře cizinců jsou statistiky Ředitelství služby cizinecké policie Ministerstva vnitra, údaje o sňatcích a narozených dětech vycházejí ze zpracování demografické statistiky ČSÚ.

DOPRAVA

Doprava se dělí do šesti základních skupin (silniční, železniční, letecká, lodní, potrubní a poštovní). Z pohledu toho, co se přepravuje, se doprava dále dělí na osobní a nákladní. V počtech silničních motorových vozidel jsou zahrnuta všechna motorová vozidla, která měla k 31. prosinci daného roku přidělenou registrační značku. V letecké dopravě jsou uvedeny údaje za tuzemské civilní letecké dopravce zajišťující vnitrostátní a mezinárodní komerční pravidelnou i nepravidelnou přepravu osob nebo nákladu. Údaje o dopravě byly převzaty z datových zdrojů Ministerstva dopravy.

HDP, NÁRODNÍ ÚČTY

Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Slouží k měření výkonnosti ekonomiky a ke srovnání míry ekonomického rozvoje celé země, resp. regionu. Představuje souhrn hodnot přidaných zpracování ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržní i netržní povahy) a čistých daní na produkty, je vyjádřen v kupních cenách. Aby byl vyloučen vliv změn cen, přepočítává se hodnota HDP do stálých cen (např. cen roku 2010) nebo do cen předchozího roku.

INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

Údaje o informačních technologiích vznikají kombinací řady zdrojů. Data o telekomunikační a internetové infrastruktuře přebírá ČSÚ z Českého telekomunikačního úřadu a doplňuje je údaji ze statistiky rodinných účtů a jiných zdrojů. Informace o přístupu obyvatel ve věku 16 a více let k informačním technologiím a jejich využívání pocházejí z Výběrového šetření o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci (VŠIT). V podnikatelském sektoru se připojení k internetu a provoz webových stránek zjišťuje v podnicích s 10 a více zaměstnanci.

KRIMINALITA, NEHODY

Kriminalita zahrnuje registrované trestné činy podle trestního zákona, resp. trestního zákoníku.

Ve statistice nehod v silniční dopravě jsou uvedeny všechny nehody v silničním provozu, které byly dopravní policii nahlášený. Účastník dopravní nehody je povinen nehodu nahlásit dopravní policii, dojde-li ke zranění nebo usmrcení, nebo ke škodě na majetku třetí osoby, nebo při škodě na některém z vozidel (včetně nákladu) převyšující částku 100 tisíc Kč. Požárem se rozumí každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení či zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí (případně k bezprostřednímu ohrožení).

Zdrojem dat jsou podklady poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti, Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR (kriminalita), Policejním prezidiem ČR, Ministerstvem dopravy (dopravní nehody) a Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR (požáry).

KULTURA, SPORT

Kulturou se rozumí soubor vybraných, zejména tvůrčích lidských činností. Do kultury řadíme např. literaturu, divadlo, film, umění, činnost knihoven aj. Statistika kultury poskytuje rovněž informace o médiích (tisk, rozhlas, televize). Zdrojem dat jsou statistiky Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS).

Do sportu jsou dle definice Rady Evropy řazeny veškeré formy tělesné aktivity, které jsou provozovány příležitostně nebo organizovaně, usilují o vylepšení fyzické kondice a duševní pohody, utvoření společenských vztahů či dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních. Zdrojem použitých dat je Česká unie sportu (ČUS).

LESNICTVÍ

Do statistiky lesnictví se zahrnují údaje o státních lesích, lesích vlastněných městy a obcemi, soukromými vlastníky a ostatními vlastníky. Zalesňováním se rozumí zalesnění a obnova lesa prováděná uměle (tj. výsev a výsadba lesa); patří sem plochy poprvé i opakovaně zalesněné. Těžba dřeva zahrnuje vytěžené dřevo (nezahrnuje těžební zbytky), včetně těžby v tzv. samovýrobě, těžby kalamitní (hmyzové nebo živelní) a těžby nahodilé.

Údaje o stavu a lovu lesní zvěře vycházejí ze statistického zjišťování Ministerstva zemědělství a z datových zdrojů Ministerstva životního prostředí.

MZDY A NÁKLADY PRÁCE

Průměrná hrubá měsíční mzda vychází z podnikového výkaznictví a představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplátky, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky zúčtované k výplatě. Nezahrnují se náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem.

Medián mezd představuje hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení; to znamená, že polovina hodnot mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián. Údaje o mediánu mezd vycházejí ze strukturální mzdové statistiky, která poskytuje podrobné informace o mzdách jednotlivých zaměstnanců. ČSÚ data připravuje ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí (mzdová sféra) a Ministerstvem financí (platová sféra). Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený je přepočtem průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách podle délky jejich pracovních úvazků na zaměstnavatelem stanovenou (plnou) pracovní dobu.

OBYVATELSTVO

Stav a pohyb obyvatelstva, jakož i proměny jeho struktury z hlediska věku a rodinného stavu v čase patří mezi základní charakteristiky, které sleduje demografická statistika. Obyvatelstvo v sobě zahrnuje všechny osoby, které mají v ČR trvalé bydliště bez ohledu na státní občanství, jakož i azylanty, cizince s vízy nad 90 dnů, občany EU s přechodným pobytem a občany ostatních zemí s dlouhodobým pobytem. Údaje o sňatcích, narozených dětech a zemřelých osobách jsou přebírány od matričních úřadů, rozvody od soudů, potraty z Ústavu zdravotnických informací a statistiky a data o vnitřním a zahraničním stěhování od Ministerstva vnitra.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

ČSÚ vede Registr ekonomických subjektů (RES), kde jsou evidovány právnické osoby včetně organizačních složek státu a fyzické osoby mající postavení podnikatele. RES je veřejným seznamem, který vytváří a spravuje ČSÚ na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Registr ekonomických subjektů je průběžně aktualizován daty ze statistických zjišťování a údaji z obchodního rejstříku, živnostenských úřadů a z dalších administrativních zdrojů. Po spuštění základních registrů veřejné správy v polovině roku 2012 se hlavním zdrojem pro jeho aktualizaci stal Registr osob (ROS).

PŘÍJMY, VÝDAJE A ŽIVOTNÍ PODMÍNKY DOMÁCNOSTÍ

Údaje o životní úrovni obyvatelstva má ČSÚ k dispozici na základě výběrového šetření „Životní podmínky“ (tzv. EU-SILC). Šetření každoročně přináší údaje o sociální situaci domácností, zjišťuje výši a skladbu jejich příjmů a informuje o podílu osob ohrožených příjmovou chudobou a sociálním vyloučením. Šetřeny jsou i údaje o charakteristice bydlení a vybavenosti bytu. Obdobné zjišťování zároveň probíhá celkem ve 34 evropských zemích.

PRŮMYSL, ENERGETIKA

Do průmyslu se zahrnují podniky (bez ohledu na jejich velikost) s převažující činností, která je podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) zahrnuta do sekcí B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl, D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu nebo E – Zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a s nacementi. Data o energetice z výkazů a dalších zdrojů ČSÚ zahrnuje do energetických bilancí. Jednou za 5 let je organizováno výběrové šetření o spotřebě paliv a energií v domácnostech.

SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Sociální zabezpečení zahrnuje systém důchodového pojištění, nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory a péčovské péče, nepojistné dávkové systémy (zahrnující dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči) a sociální služby. Údaje zveřejněné v této kapitole jsou převzaty z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a České správy sociálního zabezpečení.

STAVEBNICTVÍ, BYTY

Za stavební činnosti jsou podle klasifikace CZ-NACE považovány činnosti v sekci F (41 – výstavba budov, 42 – inženýrské stavitelství, 43 – specializované stavební činnosti). Při výpočtu indexu stavební produkce se vychází z vývoje stavebních prací provedených pracovníky všech podniků s převažující stavební činností (včetně odhadu za živnostníky) převedených do stálých cen (průměr roku 2005).

Dokončené byty jsou byty, na které bylo po dokončení výstavby vydáno příslušným stavebním úřadem kolaudační rozhodnutí. Zahrnují byty v nových budovách pro bydlení včetně nástaveb, vestaveb nebo přístaveb, byty v domovech-penzionech a domovech pro seniory a byty v nebytových budovách včetně bytů získaných adaptací nebytových prostor. Údaje jsou získávány úplným zjišťováním na všech stavebních úřadech.

ÚZEMÍ, SÍDELNÍ STRUKTURA

Obec je definována jako základní územní samosprávné společenství občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Za obce se považují také hlavní město Praha, statutární města, města a městyse.

Vojenský újezd je vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil podle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Vojenské újezdy tvoří územní správní jednotky, ale od 1. ledna 2016 nejsou ve vojenských újezdech hlášeni k trvalému pobytu žádní obyvatelé.

VĚDA, VÝZKUM A INOVACE

Statistika vědy, výzkumu a inovací poskytuje základní údaje o klíčových činnostech v oblastech vědy, technologií a inovací v České republice jak z hlediska vstupů, tzn. finančních a kvalifikovaných lidských zdrojů, tak jejich výsledků, jako jsou inovace, udělené patenty či zahraniční obchod s high-tech produkcí. Výdaje na výzkum a vývoj (VaV) zahrnují veškeré běžné (mzdové a ostatní) a kapitálové (investiční) výdaje vynaložené v průběhu sledovaného roku na VaV prováděné ve sledovaných subjektech na území daného státu, a to bez ohledu na zdroj nebo způsob jejich financování. Kromě dat ze statistického výkaznictví ČSÚ (výzkum, vývoj a licence) jsou použity údaje z Úřadu průmyslového vlastnictví ČR (patenty).

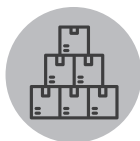
VOLBY

Právní normy v oblasti voleb a celostátního referenda v ČR svěžují všechny činnosti při jejich přípravě a provedení do působnosti volebních orgánů a definují je jako výkon státní správy. Jedním z volebních orgánů je určen i ČSÚ a má jako hlavní úkol stanoveno vypracování závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb, příp. výsledků hlasování v celostátním referendu, vyhotovení programového vybavení a samotné zpracování a poskytování výsledků voleb či referenda.

VZDĚLÁVÁNÍ

Základem pro českou klasifikaci vzdělání je mezinárodní Klasifikace vzdělání ISCED 2011, která byla vytvořena organizací UNESCO ve spolupráci s Eurostatem a OECD. Tato klasifikace slouží pro zařazování vzdělávacích aktivit do mezinárodně uznávaných skupin. Údaje o vzdělávání přebírá ČSÚ ze statistik Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jedná se především o počty škol podle jednotlivých druhů, počty tříd, žáků a studentů ve školách, dále údaje o přijatých do 1. ročníků, absolventech škol, počtech pedagogických pracovníků atd.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM

Zahraniční obchod se zbožím vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti české ekonomiky, tedy i o obchodní bilanci zahraničního obchodu. Sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi českými a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Ve statistice zahraničního obchodu se zbožím není podstatné, zda zboží fyzicky překročilo hranice, proto je za vývoz považována jak hodnota vyvezeného zboží hlášená při přechodu hranic přímo rezidenty z dat Intrastatu a Extrastatu, tak hodnota zboží nakoupeného zahraničními subjekty na území České republiky z daňových příznání k dani z přidané hodnoty odevzdaných nerezidenty v České republice.

ZAMĚSTNANOST, NEZAMĚSTNANOST

Statistické údaje o zaměstnanosti a nezaměstnanosti se v rámci ČSÚ publikují především z výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), a to již od roku 1992. Šetření probíhá v náhodně vybraných domácnostech napříč republikou kontinuálně v průběhu celého roku. Hlavním cílem VŠPS je získávání pravidelných informací o situaci na trhu práce, umožňujících její analýzu z různých hledisek, zejména ekonomických, sociálních a demografických. Přístup uplatněný ve VŠPS umožňuje sledovat reálnou situaci domácností a respondentů a vytvářet informační předpoklady pro formulování zásad a opatření sociální politiky a politiky zaměstnanosti.

ZDRAVOTNICTVÍ, PRACOVNÍ NESCHOPNOST

Údaje o zdravotním stavu obyvatelstva a o činnosti poskytovatelů zdravotních služeb jsou čerpány z Národního zdravotnického informačního systému. ČSÚ zpracovává údaje o nově hlášených případech pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, vybrané ukazatele finančního hospodaření zdravotních pojišťoven a výdaje na zdravotnictví podle systému zdravotnických účtů. Informace o výdajích na zdravotnictví vycházejí z údajů Ministerstva financí, Ministerstva práce a sociálních věcí a zdravotních pojišťoven. Všechny ostatní údaje z oblasti zdravotnictví přebírá ČSÚ z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Základní evidenční jednotkou v zemědělské statistice je zemědělský subjekt vymezený alespoň jednou z uvedených prahových hodnot, a to výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků, 100 ks kožešinových zvířat. Údaje jsou zjišťovány převážně výběrovým způsobem. Celoplošná strukturální šetření podchycující veškeré hospodařící zemědělské subjekty jsou zabezpečována v delších časových intervalech v rámci agrocenzů. Od roku 2002 se údaje šetří a dopočítávají pouze za zemědělský sektor, nezahrnují domácnosti mimo zemědělský sektor, které pěstují zemědělské plodiny nebo chovají zvířata v rámci svých hobby aktivit.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je rozlišováno šest kategorií zvláště chráněných území. Národní parky (NP) a chráněné krajinné oblasti (CHKO) jsou označovány jako velkoplošná chráněná území. Za maloplošná chráněná území jsou považovány národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. Zdrojem údajů je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Statistické zjišťování o odpadech a druhotných surovinách je prováděno v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady 2150/2002/ES, o statistice odpadů, a se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/2008/ES, o odpadech. Odpad je jakákoliv látka nebo předmět, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil. Komunálním odpadem se dle rozhodnutí Komise č. 753/2011/EU rozumí odpad vyprodukovaný v domácnostech a podobný odpad (odpad srovnatelný s odpadem z domácností, s výjimkou odpadu z výroby a odpadu ze zemědělství).

Údaje o vodovodech a kanalizacích pocházejí ze statistického zjišťování ČSÚ, které zahrnuje provozovatele vodovodních sítí a obce.

REGIONÁLNÍ STATISTIKY

Území České republiky je od 1. ledna 2000 členěno do 14 krajů, a to na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Podrobněji pak byly podmínky fungování krajů, struktura jejich orgánů apod. definovány zákonem o krajích (krajském zřízení) č. 129/2000 Sb. Poprvé proběhly volby do nových zastupitelstev krajů v listopadu 2000. Na základě výsledků voleb byla ustavena zastupitelstva, zvoleny rady a hejtmani jednotlivých krajů. Výjimku v krajském uspořádání tvoří kraj hlavní město Praha, jehož orgány jsou voleny podle zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

ČSÚ poskytuje data také mezinárodním organizacím a sdružením. V rámci Evropského společenství koncentruje data jednotlivých členských zemí Statistický úřad Evropských společenství – Eurostat. Přestože je velká část statistik metodicky koordinována mezi členskými zeměmi, v některých případech se data publikovaná ČSÚ mohou lišit od údajů zveřejňovaných Eurostatem. Příčinou jsou metodické rozdíly. Zdrojem informací v této kapitole jsou právě data převzatá z databází Eurostatu.

Podrobněji se s metodikou jednotlivých statistik a ukazatelů můžete seznámit na webu ČSÚ v nabídce **Statistiky** nebo v nabídce **Klasifikace, číselníky**.